

Orchestra simfonică din Bacău

Au devenit tradiționale concertele de la Ateneul Român susținute de orchestra simfonică din Bacău. Concertul din această stagiune a stat sub semnul progresului evident în care se află tînărul colectiv artistic. Tînăr prin mîdia de vîrstă a membrilor săi, prin atitudinea entuziastă cu care abordează actul interpretativ. Tinerețea, la rîndul ei, este o constanță spirituală a dirijorului Ovidiu Bălan, conducătorul instituției de mai bine de un deceniu. De fapt, începutul colaborării dintre Ovidiu Bălan și orchestra băcăoană a însemnat începutul creșterii participării artistice a ansamblului, prin primenirea acestuia (întîlnim astăzi foarte mulți proaspeți absolvenți de conservator), prin imprimarea unui stil de muncă situat la înalte cote ale măiestriei profesionale. Așa se explică treptata și sigură impunere a formației în viața muzicală a țării. Ovidiu Bălan mai înseamnă și concretizarea talentului și dăruirii într-o prestigioasă carieră artistică. Personalitatea distinctă a dirijorului, caracterizată prin vocație constructivă dublată de virtuți expresive evidente (ce angrenează efuziuni proprii unui temperament ardent) și-a pus pecetea și pe conținutul programului. Structurat tradițional — piesă românească, lucrare concertantă și o simfonie — programul s-a axat pe perioada romantismului muzical. Astfel, restituirea *Concertului* de Grieg și *Simfoniei* a II-a de Brahms a relevat disponibilitățile dirijorului și ansamblului pentru această muzică.

Ofrandă adusă primei școli muzicale românești de tip bizantin *Glasurele Putnei* de Viorel Munteanu apelează la surse muzicale explicite, travaliul compozistic străbătînd întregul traseu de la citatul propriu-zis pînă la re-crearea spiritului muzicii respective. De altfel, în programul de sală, compozitorul mărturisește că: „urmărind redarea unui fond monodic ce impresionează, mai ales, prin simplitatea și claritatea sau puritatea sa și încercînd mai mult spiritul acestei muzici decît litera ei, limbajul lucrării pune accente pe structurile diatonice, pe mobilitatea anumitor sunete din modurile folosite, pe isoanele simple, duble și pe desfășurări eterofonice, pe antifonii și armonii primare, mijloace extrase din modul de existență al acestei arte, prin excelență monodic. Orchestra a depășit emoțiile primelor sonorități printr-o participare (instrumentală și vocală) responsabilă implementînd o atmosferă sobră, imnică, în consens cu datele din partitură.

Protagonistul serii, pianistul Dan Grigore, a făcut încă o dată, în concertul de Grieg, dovadă talentului și maturității sale depline. Maniera inconfundabilă în care artistul știe să comunice cu publicul îl situează printre marii interpreți ai timpului nostru. Un cuvînt, favorabil replicii orchestrei, mai întotdeauna partener egal solistului, luminîndu-i discursul și comentîndu-l cu pertință.

Lucrare de rezistență, *Simfonia* II-a de Brahms a fost redată elocvent, cu intensitate dramatică prin aderarea tuturor membrilor orchestrei la demersul interpretativ. (Mai puțin în finalurile mișcărilor unde partida suflătorilor relaxînd prematur a întinat acu-

ratețea armonică). Ovidiu Bălan s-a dovedit și cu această ocazie un profund cunoscător al creației brahmsiene, un autentic restituitor al caracterului simfoniei, deopotrivă pastoral-evocator și elegiac. Dacă adăugăm grija cu care dirijorul își arcuiește formele (detaliile avînd o funcție subsidiară) precum și rezolvarea momentelor de virtuozitate orchestrală (staccatele în pp ale corzilor și lemnelor, precizia atacurilor la alămuri) vom avea argumentele unei interpretări de aleasă ținută artistică.

Liviu DANCEANU

Festivalul tinerilor dirijori

Între 27 și 29 iunie, orașul Bușteni a găzduit cea de-a IV-a ediție a „Festivalului tinerilor dirijori”, manifestare organizată sub egida ATM, în colaborare cu Comitetul județean de cultură și educație socialistă Prahova, Filarmonica din Ploiești și organele locale de partid și de stat.

Inițiativă a Colegiului criticilor muzicali din cadrul ATM, festivalul se desfășoară de patru ani cu regularitate, tinzînd să se permanentizeze în orașul Bușteni, și a polarizat anul acesta participarea unui impresionant număr de tineri dirijori, a unor personalități cunoscute ale muzicii, în special ale criticii muzicale românești: Smaranda Oțeanu, Elena Zoltoviceanu, Vasile Donose, Nicolae Brînduș, Edgar Elian, Iosif Sava, Luminița Vartolomei, Rodica Sava, Mihaela Gavrila-Sturza, Silviu Gavrila, Adriana Iacob, Gruia Stoia ș.a.

Concertul de deschidere a fost prefătat de tovarășul Milete Tacea — secretar al Comitetului orașenesc de partid, tovarășul Alexandru Bădulescu — vicepreședinte al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Prahova și de muzicologul Vasile Donose din partea Colegiului criticilor muzicali din ATM. Din prima seară s-a făcut remarcată prezența orchestrei simfonice a Filarmonicii din Ploiești, care a fost „instrumentul” participant cu trup și suflet la reușita festivalului, fiind cu atenție și solitudine la dispoziția celor unsprezece tineri dirijori care și-au demonstrat talentul și pregătirea profesională în fața cîldului public din Bușteni.

Pentru început, au evoluat în festival trei dirijori: Gheorghe Costin — dirijînd *Uvertura „Leonora nr. 3”* de Ludwig van Beethoven, Emil Aluș — în *Concertul pentru violoncel și orchestră în Re major op. 101* de Joseph Haydn și Dorel Pașcu — interpretînd *Simfonia nr. 92 în Sol major „Oxford”*. Dacă emoția de a deschide concertele festivalului, dublată de aceea a unui debut consumat foarte de curînd, au imprimat gesticii lui Gheorghe Costin o oarecare reținere, am putut totuși observa o seriozitate și o interioritate a actului dirijoral, care pot fi determinante pentru cariera sa. Cu mai multă experiență, Emil Aluș s-a stăpînit și a stăpînit orchestra, dînd înțietate instrumentului solist, mînuit cu sensibilitate și expresivitate de violoncelista Anca Vartolomei. De altfel, am putut urmări evoluția lui Emil Aluș și în programul celei de-a doua serii a festivalului cînd a interpretat părțile I și II-a din *Sim-*

fonia a IV-a în fa minor op. 36 de Piotr Ilici Ceaikovski, cu forță și siguranță. O interpretare foarte personală ne pare a fi realizat Dorel Pașcu în *Simfonia „Oxford”,* cu deosebită vigoare și vivacitate.

În seara următoare prezentată de muzicologul Elena Zottoviceanu am putut urmări perindarea la pupitrul aceleiași Filarmonici din Ploiești a altor tineri dirijori: Liviu Buiuc în *Preludiile* de Franz Liszt, Mihaela Roșca în *Simfonia I-a în Mi bemol major op. 13* (partea I) de George Enescu, Florin Totan — cu romantism de prestanță în *Simfonia a II-a în Do major op. 61* (părțile III și IV) de Robert Schumann și, alături de Emil Aluș, în părțile III și IV ale *Simfoniei a IV-a* de Piotr Ilici Ceaikovski, pe Mihai Vâlcu, surprinzător de expresiv și degajat, cu siguranță și eficiență.

Seara a treia și ultima a festivalului prezentată de compozitorul Nicolae Brînduș a înfățișat publicului încă un trio de dirijori tineri: Mihai Damian — temerar și unic în curajul său de a aborda o lucrare simfonică românească contemporană a unei tinere compozitoare, *Anna Perena* de Violeta Dinescu, reușind o bună interpretare, apoi Ion Marin în două lucrări dificile mai ales pentru culoarea orchestrală specifică — *Poemul în Mi bemol major pentru vioară și orchestră* de Ernest Chausson și *Ma mère l'Oye* de Maurice Ravel — interpretând cu aplomb, siguranță și eficiență gestică, precum și Mihai Diaconescu — expresiv în *Simfonia a IX-a în mi minor „Din lumea nouă”* (părțile II și IV) de Antonin Dvořák. O mențiune cu totul specială pentru interpretare merită violonista Cristina Anghelescu, în *Poemul* de Chausson.

Moment de confruntare cu publicul, rampă de lansare pentru talentele evidențiate, „Festivalul tinerilor dirijori” se impune ca o necesitate a culturii muzicale românești, contribuind direct la educarea estetică a publicului, fapt care a fost relevat și în cadrul dezbaterii critice care a fost organizată la casa memorială „Cezar Petrescu” în ultima zi a festivalului. Aici s-au formulat concluzii și sugestii pentru edițiile viitoare, care se vor mai ample, mai eficiente. S-au propus cu această ocazie îmbunătățiri ale structurii festivalului. Acesta ar trebui să se transforme într-un festival concurs unde să fie invitați să asiste și să se producă și dirijori consacrați, care vor putea împărtăși tinerilor dirijori din experiența lor; festivalul să fie cuplat și cu un curs de dirijat. Totodată, un curs de inițiere muzicală pentru copiii și tinerii din orașul Bușteni ar fi binevenit. Pentru lansarea tinerilor dirijori prezenți în festival s-a propus programarea acestora și în concerte lunare pe care, fie Filarmonica din Ploiești, fie Filarmonica din Brașov să le susțină la Bușteni. De asemenea, unele din manifestările muzicale din București ar putea fi programate la Bușteni, unde există un public dornic de a audia muzică și de a aprofunda problematica acesteia. Ar fi de dorit ca muzica românească să intre consecvent în viziunea interpretativă a tinerilor dirijori, valorificându-se astfel un bogat patrimoniu spre cunoașterea publică.

Constituind o fructuoasă acțiune cultural-educativă pentru public și o bogată experiență pentru tinerii dirijori implicați, Festivalul de la Bușteni s-a rele-

vat ca o frumoasă reușită cu luminoase perspective de desfășurare în viitor.

Mihaela MARINESCU

Simfonia IX-a de Beethoven la Constanța

Mihai Frimu, Vasile Ghițescu, Moldova Ghițescu-Alexandrescu, Ion Baston, Ion Antoniu, Aurel Alexandrescu, Ion Morozov. Ctitori ai mișcării muzicale constănțene. Intemeietori de coruri, de grupuri orchestrale, militanți pentru educația muzicală a maseilor.

Garabet Avakian, Dragoș Alexandrescu, Varujan Cozighian — străluciți muzicieni care și-au făcut ucenicia la Constanța și au rămas o viață legați de orașul de la mare...

Care dintre ei ar fi visat, în urmă numai cu două decenii, un concert cu *Simfonia a 9-a* de Beethoven în versiunea unei orchestre constănțene, cu săli arhipline ?

La început de iunie, după trei ani de existență a ansamblului orchestral, după o stagiune în care a derulat o Integrală a *Simfoniilor* și *Concertelor* lui Beethoven, în Sala Teatrului Liric a răsunat marea *Simfonie cu cor* a lui Beethoven.

Un muzician talentat, pasionat, Paul Staicu a îndrumat un ansamblu pînă pe culmile necesare pentru a da glas mării simfonii beethoveniene.

Sărbătoare a fost în viața Constanței, în sufletul sutelor de oameni care au ascultat, pentru prima oară, coplesitoarea meditație beethoveniană, operă care sintetizează drumurile a veacuri de artă, deschizînd căile altor secole.

La capătul unei stagiuni, *Simfonia a 9-a*, interpretată de ansamblul constănțean cu concursul Corului Radioteleviziunii Române sub bagheta lui Aurel Grigoraș și a unui grup de soliști ai Operei Române — Gerda Radler, Rodica Mitrică, Florin Diaconescu, Dan Zancu — a sunat drept un simbol al puterilor creatoare ale muzicienilor orașului.

La capătul unei Integrale beethoveniene, — act de cultură solicitînd o organizare muzicală și un sentiment al perspectivei pe care nu le găsim întotdeauna chiar și în marile centre muzicale ale lumii —, *Simfonia a 9-a* a atestat locul pe care opera lui Beethoven l-a avut în formarea ansamblului, în omogenizarea compartimentelor sale, în însușirea elementelor de bază ale culturii interpretative.

Asalturile primei mișcări, impetuoșitatea, precis direcționată a Scherzoului, adîncă reculegere a Adagiului, complicatele linii ale Finalului *Simfoniei a IX-a* au găsit la Constanța interpreți de vibrație, maximă dăruire și abnegație în susținerea marilor cauze muzicale.

Profesionalitatea versiunii, căldura și înțelegerea publicului, au fost suprema demonstrație a puterilor ansamblului în viața spirituală a marelui oraș, a atestat un drum, a deschis căile orchestrei spre noi acte de cultură pentru viitoarea stagiune (Paul Staicu se gîndește la noi integrale, la simfoniile lui Mendelssohn Bartholdy, Schumann, Brahms, paralel cu o